

Les monedes i xapes catalanes de necessitat (IV)*

ANTONI TURRO I MARTÍNEZ

L'Ametlla del Vallès és també un dels pocs municipis catalanes que, per a suplir la menuda moneda pels canvis desapareguda totalment durant la guerra 1936/1939, posà en circulació moneda metàl·lica divisionària local, amb la particularitat que si bé algun d'aquests pocs Ajuntaments combinaren la moneda metàl·lica i la moneda de paper, l'Ametlla emeté moneda de metall exclusivament.

Suposem que fou a mitjan del segon trimestre del 1937 que s'encunyaren unes peces de 25 cèntims en llautó molt prim de les quals deconeixem el tiratge però que suposem en unes 2.000 peces o sigui per un import de 500 pessetes.

A l'anvers d'aquestes monedes d'un diàmetre de 26 mm encunyades en relleu per les dues cares, hi figura la llegenda circular «Ajuntament de 'Ametlla del Vallès» amb dos estels de 5 puntes per separació de llegenda i al camp central el valor: 25 cèntims, en dues ratlles. Al revers, no coincident, es veu l'escut de la població de forma ovalada amb les armes de Barcelona o sigui dividit en quarts, el superior esquerre i l'inferior dret amb la creu de sant Jordi i el superior dret i l'inferior esquerre amb les 4 barres catalanes, ocupant els 2/3 de l'òval i al terç de la dreta una pinya cap per avall en un camp llis. A banda i banda de l'escut hi ha uns adorns i 4 grups de tres punts, 6 punts a la part superior i 6 a la inferior.



* Vegeu: Acta Numismàtica-11 (p. 223); Acta Numismàtica-12 (p. 211); i Acta Numismàtica-13 (p. 187).

A la reunió del Consell Municipal del dia 22 de juliol del 1937 presidida per l'alcalde Joan Plumé i Bosch aquest presentà una proposició d'urgència, manifestant que força elements de la població l'havien instat que l'ajuntament confeccionés més moneda fraccionària local ja que la que estava en curs era netament insuficient i proposà la confecció de 1.500 monedes del valor d'1 pesseta i 1.000 monedes del valor de 50 cèntims o sigui per un import total de 2.000 pessetes, cosa que fou aprovada per unanimitat.

S'aprovà també que els comerciants i particulars que en necessitessin les adquirissin a l'Ajuntament al seu valor nominal més la part proporcional del cost de la seva confecció.

Aquestes noves monedes, també encunyades en relleu per les dues cares però ara d'alumini, presenten la curiosa particularitat que no hi consta el nom del poble ni cap llegenda, a part el seu valor de canvi i per tant es poden identificar per l'escut local gravat a l'anvers. Assenyalem també com a fet xocant, que el valor d'1 pesseta està escrit en castellà.

Així tenim que a l'anvers de les monedes d'1 pesseta que mesuren 26 mm de diàmetre hi veiem el mateix escut i adorns de les anteriors que ja hem descrit i al revers, que és coincident, hi consta el valor en dues ratlles amb un dibuix de cadeneta a banda i banda.

Les monedes de 50 cèntims fan 19 mm de diàmetre i a l'anvers hi figura el mateix escut local ja descrit banquejat pels mateixos adorns o dibuixos de les anteriors però aquí enquadrat solament per 4 punts. Al revers el camp està dividit en tres sectors, el superior i l'inferior ratllats i amb una flor de 3 fulles als angles. En el sector central, que és llis, consta, en una sola línia, el valor amb el mot «cèntims» abreujat. Aquestes monedes de 50 cèntims existeixen amb el revers coincident i no coincident.



En la sessió municipal del dia 9 de setembre del 1937 presidida pel mateix alcalde Joan Plumé i Bosch es constatà que les monedes locals en circulació eren insuficients per a cobrir les necessitats de la població en moneda fraccionària, la qual cosa facilitava la circulació a l'interior del poble de paper moneda divisionari d'altres localitats properes.

Davant d'aquest fet s'aprovà fer una nova emissió de monedes d'1 pesseta i de 50 cèntims també d'alumini i gravades en relleu per les dues cares amb un tiratge de 1.000 peces de cada valor o sigui per un import total de 1.500 pessetes i declarar que sols serien de curs legal i obligatori al poble les monedes locals, ordenant la retirada de totes les altres en el termini de 8 dies.

Adonant-se també que havia estat un error no fer-hi figurar el nom del poble, s'acordà que en aquestes darreres hi constés, a l'anvers, la menció «Ajuntament de l'Ametlla del Vallès».

Així tenim que aquestes noves peces d'1 pesseta mesuren també 26 mm de diàmetre amb, a l'anvers, la inscripció circular «Ajuntament de l'Ametlla del Vallès» amb dos estels de 6 puntes com a separació de llegenda i el valor: 1 pesseta, en una ratlla al camp central. Al revers, coincident, hi figura l'escut local amb els dibuixos i punts, ja descrit.

Les noves peces de 50 cèntims són també d'un diàmetre de 19 mm amb la llegenda circular a l'anvers «Ajuntament de l'Ametlla del Vallès» i dos estels de 5 puntes en separació de llegenda i al centre del camp el valor nominal en una sola línia amb el mot «cèntims» abreujat. Al revers, coincident, el mateix escut, dibuixos i punts de les precedents.



No coneixem la data exacta en què foren totalment retirades de la circulació en ésser prohibides pel Govern Central totes les emissions monetàries locals, però hem vist algunes d'aquestes monedes contramarcades amb una o dues xifres 8 en incús, que potser vol significar que foren posades en circulació l'any 1938.

Veiem doncs que l'import total general del monetari divisionari posat en circulació a l'Ametlla fou de 4.000 pessetes. Si tenim en compte que el cens d'aquesta població del Vallès Oriental era, l'any 1936, de 1.029 habitants, constatem fàcilment que cada habitant podia disposar de 3,89 pessetes, que no és massa ja que la mitjana de tot Catalunya és d'unes 8 pessetes per cap.

El dipòsit de garantia de totes aquestes emissions fou conservat, en bitllets del Banc d'Espanya i de la Generalitat de Catalunya, a la Caixa Municipal.

Cal fer remarcar que si la gran majoria dels ajuntaments catalans feren llurs emissions divisionàries locals en paper, degut a les dificultats de procurar-se la matèria prima en metall que les indústries de guerra necessitaven, és sorprenent que l'ajuntament de l'Ametlla hagués pogut aconseguir aquest metall per a les seves emissions. Seria molt interessant conèixer que proporcionà aquest metall i quina casa encunyà aquestes monedes i quin fou el seu cost, però malgrat les nostres recerques i investigacions no hem pogut trobar cap rastre d'aquesta informació tan interessant.